

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Septima Controversia. An purus Homo, vt Christi membrum poßit
condignè Deo satisfacere pro peccato suo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

stus per actus ex gratia & charitate gratis à Deo A collata pro venialibus satisfacit.

Objectiones
aliæ con. 2.
concl. 1.
Sol.
Obiect. 2.
Sol.
Contra eandem Concl. produci possunt etiam hæc argumenta. *Primum*: quia sequeretur, quod virtus qua mediante iustus Deo pro venialibus satisfacit, sit pars subiectiva & perfecta iustitiæ. Probatur consequentia: quia potest homo iustus pro venialibus ad æqualitatem satisfacere; quamvis non de toto rigore iustitiæ. *Respondetur* nullam esse consequentiam. Ad cuius probationem dico, poenitentiam qua iustus homo pro venialibus satisfacit, per se primò respicere offensam mortalem, pro qua non potest purus homo æquale Deo reddere: & licet pro veniali reddat æquale, non reddit illud ex proprijs omnino; vt scilicet non habeantur ex gratia offensus, nec sub eius dominio maneant, nec sint ei debita alijs iustitiæ titulis, sicut solvere decimas ad æqualitatem non est actus alicuius speciei perfectæ iustitiæ; quia religio, cuius ea solutio actus est, per se primò respicit cultum Dei, qui non potest adæquari infinitæ eius maiestati; & quamvis secundariò respiciat decimarum solutionem, qua reddit æquale; id tamen quod redditur manet sub dominio Dei, & potest esse debitum alijs iustitiæ titulis, vt gratitudinis, &c.

Secundum arg. est: quia si satisfactio pro veniali est ad æqualitatem; ergò Deus offensus nõ potest de iustitia maiorem ab eo petere satisfactionem, neque illa exhibitã poterit non remittere offensam. Patet consequentia: quia iam facta est æqualitas. *Resp.* Deum dupliciter posse considerari. Primò, vt supremus Dominus; & vt benefactor. Secundò vt iustus iudex. Si primo modo consideretur, potest Deus petere pro omni debito, quod illi debetur ab homine recompensationem maiorem, quam sit satisfactio æqualis exhibitã pro veniali; & post eam exhibitã poterit vt supremus Dominus hominem pro offensa illa veniali in æternum punire; sicut etiam, vt offensus culpa mortali, maiorem ab homine potest exigere satisfactionem, quam sit ea satisfactio, quam illi exhibet homo per poenitentiam: nam cum illa sit insufficiens, quod ea exhibitã remittatur offensa mortalis, nouum est Dei beneficium. Si verò secundo modo consideretur, scilicet vt iustus iudex offensus peccato veniali, & puniens ad æqualitatem pro illo non potest non iudicare satisfactionem, quam exhibet iustus pro veniali per contritionem vel actus charitatis esse æqualem illi. Atque ideo illa exhibitã sic consideratus non potest non condonare venialem offensam. Et quia talis offensa ex se nõ priuat gratia, per quam elicitur prædicta satisfactio; & ipsi gratiæ titulo connaturalitatis debetur auxilium ad eliciendos actus, quibus iustus æqualiter satisfacit pro veniali: ideo verè ac propriè dicitur peccatum veniale ex se esse remissibile, id est, non tollere principium intrinsecum, per quod potest remitti & elici satisfactio æqualis pro illo, in quo distinguitur à mortali; vt patet in materia de peccatis. Sed tamen: quia ad hæc omnia supponitur gratuita collatio gratiæ, auxiliorum & satisfactionis, qua remittitur venialis offensa: ideo rectè petimus in Oratione Dominica, vt dimittat nobis Deus debita venialia; quia per hoc à Deo postulamus, vt det nobis satisfacere pro illis; & ideo, licet satisfactio sit æqualis offensa; quia tamèn supponit gratiã, non est de rigore iustitiæ, sicut satisfactio Christi, sed solum condigna est & æqualis, vt patet ex his, quæ diximus in præcedenti Controversia.

CONTRA TERTIAM concl. produci possent argumenta Suarezij pro primo suo dicto: sed ea non probant purum hominem iustificationem posse simpliciter & absolute satisfacere de condigno pro veniali peccato, sed tantum ex suppositione diuinæ gratiæ, prout se tenet ex parte satisfaciendæ, vt ait nostra Conclusio. Argumentum autem, quod contra suum dictum assert & soluit Suarez, quod etiam militat contra nostram conclusionem, ex dictis facile soluitur.

CONTRA QUARTAM concl. argumentatur *con. 4. c. 1. c. 2.*
Obiect. 1. q. 1.
q. 2. q. 3.
Sol.
Vasq. *Primò* Homo iustus per satisfactionem redditur formaliter magis iustus & amicus, atq; à peccato veniali reconciliatus: per satisfactionem autem Christi non potest formaliter iustus aut magis iustus constitui, neque reconciliatus à peccato, sed per eam tantum Christus nobis mereri potuit condignè auxilia gratiæ ad satisfaciendum; ergò si semel conceditur, hominem iustum pro suo peccato veniali dignè & perfecte satisfacere, non debet dici satisfactio Christi perfectior quam propria. *Resp.* nullam esse consequentiam; quia licet homo iustus actu satisfactionis reddatur formaliter magis iustus ac magis amicus, & à veniali reconciliatus, hunc tamè effectum non habet in homine iusto satisfactio, nisi in virtute satisfactionis Christi actu illo satisfactionis applicatæ, vt ait S. Doct. *ad secundum*, & Sancta Synodus *loco notato*. Confutabitur hoc argumentum euidentius ex ijs, quæ dicentur in sequenti Contro.

Secundò. Christi satisfactio non est dicenda perfectior ex eo, quod Christus satisfecerit ex proprijs, homo autem iustus pro suo veniali satisfecerit ex acceptis, nec quia Christus satisfecerit ex ijs, quæ ipse alio titulo non debebat, aut debere poterat, homo autem ex alijs debitis aut quæ alio titulo ab eo poterant exigì; ergò. Antecedens quo ad vtramque partem probat in sua *disputatione octaua*. *Resp.* falsum esse antecedens quo ad vtramque partem. Cuius probationes in *tertia Contro.* confutauimus. Reliqua huius Authoris argumenta, aut ex dictis facile diluuntur, aut militant contra socium eius Suarezium, cui quædam etiam imponit eius intentioni contraria.

SEPTIMA CONTROVERSIA.

An purus Homo, vt Christi membrum possit condignè Deo satisfacere pro peccato suo?

Vasq. *disp. 10. c. 7.* dicit quatuor. *Primum* est: Si quæstio sit de opere proxime à nobis elicto, dicendum est eodem modo fuisse sufficiens & perfectum ad merendum & satisfaciendum, prout est procedens ex gratia communicata nobis per Christum, & innitens meritis Christi, ac si processisset ab eadem gratia ex sola Dei voluntate, & non intuitu meritorum Christi donata, neque quidquam amplius dignitatis habuisse. *Secundum* est. Sicut satisfactio nostra pro nostro peccato mortali non fuit perfecta & ex rigore, etiam quatenus procedit ex gratia Dei, ita neq; perfecta est aut ex rigore, quatenus innititur meritis Christi. *Tertium* est. Cum meritum iustorum ad vitam æternã, & satisfactio eorum pro pœna temporali relicta pro satisfactione sit perfecta & ex rigore, quia est condigna & omnino æqualis, hic rigor iustitiæ ea solù ratione, est tribuendus meritis Christi, quatenus ex illis habuimus gratiã ad satisfaciendum; qui sanè eodem modo ex rigore &

perfectè mereremur & satisfaceremus, si eandem gratiam sine meritis Christi accepissemus. *Ultimum* est. Si sermo sit de ipso opere proximè à Christo elicto, dicendum est per illud nos satisfecisse Patri perfectissimè & ex rigore, sicut ipse Christus satisfecit, eo quod nobis tamquam membris Christi capitis eadem ipsius actiones tribuuntur, sicut etiam ipsi tribuuntur nostræ secundum regulam Ticonij. Quam sententiam multis corroborat argumentis idem Author in 1. 2. q. 114. a. 3. disp. 214. c. 7.

Suarez.

Suar. disp. 4. sect. ultima dicit quatuor. *Primum* est. Homo dicitur satisfacere, ut membrum Christi, non quia illi imputetur satisfactio Christi, sed quia reuera ipse satisfacit per gratiam propter Christum acceptam, quam videlicet Christus influit tamquam caput in membra: & præterea, quia puri hominis satisfactio in Christi meritis & satisfactione fundatur. *Secundum* est. Dicitur nostra satisfactio fundari in Christi meritis & satisfactione, non solum quia fundatur in gratia habituali propter Christum data, sed etiam quia ipsamet actualia auxilia ad satisfaciendum propter Christum dantur: tum etiã quia nostra opera propter Christi iustitiam ex diuina promissione acceptantur, tum denique quia, si quid valoris & dignitatis deest in nostra satisfactione, totum id suppletur & compensatur ex coniunctione ad satisfactionem Christi. Ut enim idem Expositor ait *infra* disp. 41. sect. 3. probabile est, nunc opera iustorum, qui sunt membra Christi, referri ad maius præmium, quam de se postularent. *Tertium* est. Videtur mihi propriè loquendo & exclusis methaphoris passivè (ut ita dicam) rectè posse nos, ut Christi membra iustificari, nobis remitti peccatum, nostras dispositiones vel satisfactiones acceptari ex perfecta, & rigorosa iustitia; quia scilicet Christus ex perfecta iustitia meruit illa omnia, & pro nobis perfectè satisfecit, ut nobis peccata ex perfecta iustitia remitterentur, ex perfecta (inquam) iustitia ipsi debita, non nobis. *Ultimum* est. Rectè dici non potest actiue nos ut Christi membra verè & propriè satisfacere de rigore iustitiæ, præsertim pro mortalibus peccatis, quia Christus ut caput non influit in sua membra virtutè ad satisfaciendum perfectissimo modo sibi proprio sed alio inferiore.

Caiet.

Caietanus hic in solutione dubij 4. dicit duo. *Primum* Christus Dominus dupliciter causat satisfactionem nostram: primò ut causans charitatè & gratiam in nobis, qua satisfactio nostra acceptatur: secundò ut satisfactor perfectè pro peccatis totius Mundi: & ex hoc satisfactio mea habet ex duobus capitibus efficaciam, primò ex charitate in me, qua fit & est Deo accepta: secundò ex hoc quòd innititur satisfactioni Christi: & neutro modo satisfactio mea est satisfaciens simpliciter, sed secundum acceptionem; quia charitas se tenet ex parte Dei acceptantis, & communicatio satisfactionis Christi misericorditer mihi fit, non transferendo æqualitatem simpliciter in meam satisfactionem, sed plus & minus participantem Christi satisfactionem constituendo. *Secundum* est. Quia ex Christo capite & nobis membris constituitur vna persona mystica, ideo satisfactio mea coniuncta satisfactioni Christi fit æqualis simpliciter, ut est satisfactio mysticæ personæ, immò & quandoque super excedit. Suam hanc opinionem latius explicat in opusculis Tomo 3. tract. 10. c. 9. Eandem sententiam sequitur Sotus in 4. dist. 19. q. 1. a. 2. Concl. 3. & Hosius Card. in Confess. cath. cap. 73. Et eam ex-

Aplicat & tuetur Medina *super art. dubitatione vltima*.

Huius arduæ Controversiæ definitio, quæ Resolutio, multas aliunde petitas secum trahit difficultates, magnam afferet lucem ad nostrorum operum valorem, & passionis Dominicæ fructum intelligendum, & ad Catholicæ fidei doctrinam, & confessionem ab hæresi Lutherana distinguendam.

CONSIDERANDUM est igitur PRIMO ex Ecclesiæ D. Th. infra q. 8. a. 1. & Cai. in opus. supra notato, totam Ecclesiam dici & esse vnum corpus mysticum, cuius caput est Christus, fideles autem in gratia constituti viua sunt membra. Quemadmodum enim in corpore naturali multa sunt membra, quorum vita connexio virtus motus & regimen in agendo dependet à capite propter spirituum perfectionem & sensitiuam ac motiuam facultatem ibi dominantem, ita in Ecclesiæ corpore mystico multa viua sunt membra, quorum vita spiritualis, scilicet gratia, connexio in charitate & vitales operationes scilicet merita & satisfactiones coram Deo ex vno capite Christo vitæ spiritualis, id est gratiæ plenitudinem habente deriuantur, ut ait diuina scriptura Ioan. 1. Vidimus gloriam eius, gloriam quasi Vngenti à Patre, plenum gratiæ, & veritatis. Et paucis impositis addit, Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia; quia lex per Moysen data est, gratia, & veritas per Iesum Christum facta est. Metaphoram hanc mystici corporis Ecclesiæ ex naturali corpore desumptam D. Apost. in suis Epistolis non semel expressit. Nam ad Rom. 12. c. sic loquitur. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Eandem similitudinem latè ac eleganter prosequitur idem Apostolus in 1. ad Cor. 12. cap. Sicut enim (inquit) corpus vnum est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis, cum sunt multa, vnum tamen corpus sunt, ita & Christus, &c. Et ad Ephes. 4. Veritatem autem facientes in charitate crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram cuiuscumque, membri augmentum corporis facit in edificationem sui in charitate. Quorum verborum expositio videnda est in commentario S. Th. Denique ad Coloss. 2. ait: Et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus, & potestatis, in quo, & circumcisi estis circumcisione non manu facta in expoliatione corporis carnis, sed in circumcisione Christi conscripti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitauit illum à mortuis. Habet autem Christus Ecclesiæ caput duplicem instrumentum modum in membra, scilicet moralem & phys. ut enim ait S. D. in allegato art. ad 1. Dare gratiam aut Spiritum sanctum conuenit Christo secundum quod Deus auctoritate, sed instrumentali ter conuenit etiam ei, secundum quod homo, quatenus scilicet eius humanitas instrumentum fuit diuinitatis eius, & ita (inquit) actiones ipsius ex virtute diuinitatis fuerunt nobis salutiferæ, vixit gratiam in nobis causantes, & per meritum, & per efficientiam quandam. Quorum verborum sensum & veritatem explicat & tuetur Aluar. eruditè in sua disp. 38. Ex dictis sequitur, longè maiorem habere similitudinem ad corpus naturale corpus Ecclesiæ mysticum, quam corpus politicum, quod ex ciuibus & rectore vel Principe ciuitatis aut reipublicæ constituitur; nullum enim habet rector aut Princeps physicum in ciues influxum, sed solum mora-

moralem, ab huius nempe Christi capitis influxu valde diuersum: nec tanta colligatione ciues sibi tamquam capiti, aut eos inter se connectit vt membra, quæ a Christo Dominus fideles suos per gratiam & charitatem tam sibi tamquam capiti, quam inter se tanquam vnus capitis & corporis membra connectit, vt amplius etiã ex dicendis apparebit.

Secundo. Notand. est, ex Christo vt mystico corporis Ecclesiæ capite dupliciter aliquid ad membra deriuari. Vno modo per modum participationis media causalitate morali & effectiua: Alio modo per modum vnionis attributionis & denominationis.

Priorem modum hic breuiter explicat Caietan. dicens, satisfactionem nostram dupliciter à Christo Domino causari: primo vt à causante in nobis charitatem & gratiam, qua satisfactio nostra Deo grata redditur & acceptatur. Secundo vt à satisfactore perfecto pro peccatis humani generis, quo fit vt puri hominis satisfactio ex duobus capitibus habeat efficaciam, scilicet ex charitate per Christum in homine recepta, qua satisfactio Deo fit grata & accepta: secundo ex hoc, quod innititur satisfactioni Christi, vt ait S. D. in textu: neutro tamen modo sufficiens est simpliciter puri hominis satisfactio, sed secundum acceptationem tantum; quia gratia & charitas gratis à Deo collata se tenet ex parte Dei, cui fit satisfactio, & communicatio satisfactionis Christi fit homini puro vt eius membro misericorditer, non tamen secundum totam eius virtutem seu valorem, sed secundum aliquam eius participationem iuxta dispositionem & modum recipientis. Ad cuius ampliorem euidentiam considerandum est, gratiam & charitatem à Deo per Christum eius membris influxam dupliciter posse considerari: Vno modo, prout à Christi humanitate præcisè vt instrumento coniuncto causatur in nobis, & secundum hanc rationem gratia & charitas à Deo per Christum in nobis causata eiusdem est quantitatis & valoris, cuius etiam esset, si à Deo immediate nobis infunderetur; quoniam instrumentum vt sic non auget

Quomodo ex Christo capite aliquid in membra deriuatur per modum participationis.

Gratiam, & charitatem à Deo per Christum Ecclesiæ caput in eius membra deriuatã esse longè maiore, quàm si solus Deus eam per seipsum immediatè transfuset.

sed potius quandoque minuit perfectionem illius effectus, quem potest per se ipsam immediatè producere causa principalis, ac præsertim prima, cuius virtus à nullo dependet. Alio modo potest eadem gratia & charitas considerari, prout à Christi humanitate vt instrumento meritum infinitum & satisfactionis pro culpis humani generis sufficientia, & gratiæ capitalis dignitate perfecto deriuatur in membra: & hoc modo gratia & charitas nobis per Christum influxa longè maiorem habet perfectionem, quam si nullo medio instrumento Deus per se ipsum in nobis eam immediatè causaret: & eadem ratione multò perfectiora sunt omnia merita & satisfactiones, quatenus ex gratia & charitate à Christi humanitate prædictis modis perfecta deriuantur, quàm quæ ex gratia & charitate procedunt à Deo solo causata, vel etiam media Christi humanitate, quatenus consideratur præcisè vt instrumentum. Probat hanc veritatem primò ex sacris litteris. Nam Io. 10. dicitur. Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant. Quæ verba quâuis communiter exponantur de vita gratiæ in præsentem, & de vita gloriæ in futuro quæ perfectior est, congruè tamè intelligi possunt de maiori abundantia gratiæ & gloriæ per Christum habita, quàm nobis conferretur à Deo si nos sine Christi redemptione saluaret. Quod etiã significat Apostolus ad Rom. quintò, dicens. Si enim v-

nius delicto mors regnauit per vnum, multò magis abundantiam gratiæ & donationis & iustitiæ accipientes in vita regnabunt per vnum Iesum Christum. Et paucis interpositis. Vbi autem abundauit delictum, superabundauit & gratia, vt sicut regnauit peccatum in mortem, ita gratia regnet per iustitiam in vitam æternam per Iesum Christum Dominum nostrum. Vbi notandum est verbum superabundauit: eo namque significatur, longè maiorem gratiæ quantitatem nobis à Deo per Christum fuisse donatam, quàm quæ ad peccatorum nostrorum maculas ablendas & ad offensas in Deum commissas remittendas esset necessaria, aut quàm dispositio Deo mouente facta postularèt. At si Deus sine Christi satisfactione nobis peccata remisisset, non superabundantem, sed sufficientem nobis ad ea delenda contulisset: Nulla enim in hoc satisfactionis modo sese offert abundantioris gratiæ ratio, sicut in Christi Domini redemptionis modo, cuius merita & satisfactiones Deo pro nobis oblata valorem habuerunt infinitum ob infinitam suppositi dignitatem: Adeo vt hoc ipsò, quod gratia qua Deus nobis peccata dimittit, ad nos per Christi satisfactiones & merita deriuatur, sit gradu ac magnitudine suæ quantitatis exuberantior, quàm si per ipsum immediatè Deus eam infunderet. Quod his etiam probatur argumentis. Nam primò Sancti Patres, quantò secundum tempus Christo propinquiores extiterunt, tantò clariorem diuinorum mysteriorum notitiam & gratiæ abundantiorum plenitudinem habuerunt; igitur gratia nobis per Christum collata maior est, quàm si nobis à Deo immediatè fuisset infusa. Consequentia patet: Quia si gratia per Christum accepta non esset maior, quàm si Deus eam infunderet immediatè, nulla esset ratio, cur ex maiori secundum tempus ad Christum propinquitate gratia maior in antiquis Patribus inferretur. Antecedens quo ad primam partem est S. Greg. Hom. 6. in Ezech. dicentis, secundum incrementa temporum creuisse scientiam Sanctorum Patrum, & quantò viciniore aduentui Saluatoris fuerunt, tantò eos sacramenta salutis plenius percepisse. Quod eleganter explicat S. D. in 2. 2. q. 1. a. 7. qui etiam ibi ad 4. ait. Vltima consummatio gratiæ facta est per Christum; unde & tempus eius dicitur tempus plenitudinis ad Gal. 4. & idem illis, qui fuerunt propinquiores Christo, vel ante, sicut Ioannes Baptista, vel post, sicut Apostoli, plenius mysteria fidei cognouerunt: quia & circa statum hominis hoc videmus, quod perfectio est in iuuentute, & tanto habet homo perfectiorem statum ante, vel post, quanto est iuuentute propinquior. Ex quibus etiam patet altera pars antecedentis; quæ secundo probatur: Quia noua lex principaliter est ipsa gratia Spiritus sancti, quæ datur per fidem Christi, vt dicitur Rom. 8. Lex spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me à lege peccati & mortis. Quod etiam probat & explicat S. D. in 1. 2. q. 106. a. 1. nec potest esse aliquis perfectior status præsentis vitæ, quàm status nouæ legis; quoniam hæc immediatè in finem vltimum introducit; nihil autem vltimo fini potest esse propinquius, quàm quod immediatè in ipsum vltimum finem introducit, vt ait S. Doct. in allegat. quæst. art. 4. addens in fine corporis, non esse expectandum, vt futurum aliquè statum, in quo perfectius gratia Spiritus sancti habeatur, quàm hæc habita fuerit, maxime ab Apost. qui primitias Spiritus acceperunt, & tempore prius & ceteris abundantius, vt ait Glossa Rom. 8. vbi S. D. lect. 10. declarans illa verba, Nos ipsi primitias Spiritus habentes, ait. Vnicuique

autem

autem dat (Deus per Christum) gratiam proportionatam ei, ad quod eligitur, sicut homini Christo data est excellentissima gratia, quia ad hoc est electus, ut eius natura in unitatem personae divinae assumetur, & post eum habuit maximam plenitudinem gratiae Beata Maria, quae ad hoc est electa, ut esset Mater Christi: inter ceteros autem ad maiorem dignitatem sunt electi Apostoli, ut scilicet immediate ab ipso Christo accipientes alijs traderent ea, quae pertinent ad salutem. Hæc ibi S. D. Itaque si Deus per Christum gratiam confert abundantiorē ijs, qui tempore vel officio aut speciali aliqua electione fuerunt illi propinquiore, consequens est, non exiguam gratiā nobis à Deo collatā perfectionem adiungi ex hoc, quod medio Christo, ut homine physico & moraliter agente nobis donatur. Deinde Christi Domini dicitur fuisse copiosa redemptio, non ea tantum ratione, quod fuerit infiniti valoris ob infinitam redimentis suppositi dignitatem, vel quod multis actibus & modis plenè pro culpis humani generis satisfecerit, sed ea etiam præcipue ratione, quod ex ea gratiā in nos copiosa ac superfluentia carismata redundarent. Quem ut proprium Christi redemptionis effectum David exultat & pijs vocibus Ecclesia repetit. Præterea. Caput in membra specialem aliquem habet virtutis influxum. Denique sententiam hanc præter Authores supra nominatos tenent alij Doctores grauissimi, quos in alleg. disp. 214. c. 2. refert Vafq.

Quomodo
ex Christo
capite ali-
quid in me-
bra deriue-
tur per mo-
dum vnio-
nis, attrib-
utionis &
denominat-
ionis.

Posterior modus, quo ex Christo ut mystico corporis Ecclesiæ capite aliquid in membra deriuatur, est per modum vnionis, attributionis & denominationis. Ad cuius euidentiā duo præmittenda sunt. Primum est regula illa Ticonij cuiusdam hæretici, quam refert & approbat Sanctus Augustinus libro tertio de Doctrina Christiana, c. 31. videlicet. Aliquando in sacris litteris vna capitis & corporis, idest Christi & Ecclesiæ nobis personam significari, & nonnunquam à capite transiri ad corpus, & à corpore fieri transitū ad caput, nec tamen ab vna eademque persona recedi: Vna enim (inquit) persona loquitur dicens, Sicut sponso imposuit mihi mitram, & sicut sponsam ornauit me ornamento; & tamen, quid horum duorum capiti, quid corpori, idest quid Christo, & quid Ecclesiæ conueniat, vtrique intelligendum est. Hæc ibi Augustinus. Quo modo accipiendum est illud Psalm. 21. Longè à salute mea verba delictorum meorum, vbi Christus delicta membrorum sibi tribuit asserens esse sua. Et ideo sacra Scriptura passionēs, & actiones membrorum Christi videntur asserit esse passionēs, & actiones Christi capitis. Nam de passionibus Act. 6. dicitur: Saulle Saule quid me persequeris? cum tamen Saulus Christi membra persequeretur. Et ad Galat. 4. dicit Apostolus Christum in eis fuisse crucifixū, quia scilicet cruciatus fuerat perpeffi pro Christo. De actionibus autem 2. Cor. 13. ait Apostolus. An experimentum queritis eius, qui in me loquitur Christus? Et ad Gal. 2. Vno ego, iam non ego, viuit verò in me Christus. E contra etiam, quæ Christi capitis sunt, membris nonnunquam scriptura tribuit, ut Ephes. 2. Cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in Christo (cuius gratia estis saluati) & conresuscitauit, & consedere fecit in celestibus in Christo Iesu. Quæ verba exponēs Caietanus in suo Commentario ait, nihil aliud esse, conuiuificatos fuisse in Christo, quā accepisse Christum in caput, quia capitis est viuificare membra, quorum est caput. Eandem veritatem explicat S. D. locis infra notandis. Secundo præmittendum est, Christum esse veluti hypostasim

Mystici cor-
poris hypo-

A sui corporis mystici, quod est Ecclesia. Nam, ut statim est ait Caietanus in suo Commentario prioris ad Corin. Christum. cap. 12. exponens illa verba, Omnia membra vnius corporis, cum sint multa, vnum tamen corpus sunt, ita & Christus, Sicut dicendo, ita & ego comprehenditur corpus meum cum omnibus suis membris (quia ego nomen est hypostasis mea) sic dicendo, ita & Christus, comprehendit corpus eius mysticum cum vniuersis membris eius; quia Christus tenet locum hypostasis sui corporis mystici. Cōstat autem actiones & passionēs tam capitis, quā membrorum eidem hypostasi tribui, cuius sunt caput & membra. Petrus enim capite suo phantasiatur & loquitur, manibus operatur & pedibus ambulat. Quemadmodum igitur Verbum Incarnatum vna persona est in duabus naturis subsistens, diuina scilicet & humana, atque ideo cum maxima sua vnitatem duplicis habens hypostasis rationem, diuinā scilicet quatenus in diuina natura subsistit, & humanā quatenus in humana natura subsistit, & propter hypostasis identitatem de homine prædicantur ea, quæ dicuntur de Filio Dei, & conuerso, ut ex Concilijs & Patribus ac ratione probat S. D. infra q. 16. a. 4. Ita Christus in corpore mystico vnum est suppositum mysticè consideratum, quasi duplicem habens rationem subsistendi, alteram in se ipso tanquam in capite, alteram in fidelibus gratiam & charitatem ex eo participantibus; & quatenus in seipso subsistit, vnum est re & ratione suppositum singulare, quatenus autem mysticam habet in membris subsistentiam, rationem seu vires gerit tam singulorum suppositorum quæ sunt viua eius membra, quā simul plurium aut etiam omnium. Cum itaque Christus sit suppositum duplicem habens subsistendi rationem, alteram propriè dictam in duabus naturis, diuinā scilicet & humanā, & alteram mysticam scilicet in fidelibus vitam gratiæ participantibus ut eius membris, de illo tanquam de vno & eodem supposito in pluribus diuersa ratione subsistenti prædicantur non solum ea, quæ sunt diuinæ & humanæ naturæ illi personaliter ac propriè copulata, sed etiam actiones & passionēs, quæ sunt membrorum propriæ, non tantum bonæ sed etiam malæ, ut patet ex locis diuinæ scripturæ supra notatis. In quibus tamen quadam differentia est; ex illis enim locutionibus nonnullæ sunt, quæ Christi mysticam in membris subsistentiam non expriment sed supponunt, sicut istæ: Longè à salute mea verba delictorum meorum, Et, Saule Saule quid me persequeris? Aliæ verò sunt, quæ Christi mysticam in membris expriment subsistentiam, sicut istæ: Vno ego, iam non ego, viuit verò in me Christus: Et, An experimentum queritis eius, qui in me loquitur Christus? 2. Cor. 13. particula enim illa in me Christi mysticam in Paulo spiritualiter viuente & loquente subsistentiam significat. Et eadem ratione (inquit Caietanus in Opusculo superius allegato) dicere possum, Mereor ego, iam non ego, meretur autem in me Christus: satisfacio ego, iā nō ego, satisfacit vero in me Christus: ieiuo ego, iam non ego, &c. Et sic de alijs operationibus volutarijs, quas Christi membra viua exercent propter Deū; quo fit, ut meritum æternæ vitæ non tam operibus nostris tribuatur, quā operibus Christi capitis, & suppositi mysticè in nobis subsistentis & per nos operantis.

Ad cuius ampliorem intelligentiam obseruanda est differentia inter suppositum corporis naturalis & suppositum corporis mystici. Conueniunt enim, quod vtrique attribuantur actiones membro-

Differentia
inter suppo-
situm corporis
naturalis &
mystici, &
naturæ
eius,

rum, & è contra suppositorum actiones, quas exercent per membra, membris tribuuntur; sicut enim dicitur Petrus videre per oculum, & oculus Petri videre, sic dicitur Christus in homine iusto mereri, satisfacere &c. & homo iustus in Christo, siue vt membrum Christi mereri & satisfacere. Sed tripliciter differunt. Primo,

1. differentia

Quoniam operatio suppositi corporis naturalis secundum eandem perfectionem membro tribuitur, secundum quam supposito conuenit; visio namque secundum eandem perfectionem exit ab oculo & illi tribuitur, secundum quam elicitur à supposito. At operatio mystici suppositi scilicet Christi duplex est: Quaedam illi conueniens secundum se siue secundum eam rationem, qua suppositum quoddam est in esse suo naturali subsistens in duabus naturis, diuina scilicet & humana: secundum quam rationem fundat rationem capitis distincti à membris, & hæc simpliciter & absolute loquendo, conuenit ipsi supposito & capiti vt à membris distinguitur, ipsis vero membris non tribuitur nisi ratione cuiusdam complementi, quod in membrorum operationibus ex vnione cum operatione capitis in vno mystico supposito confurgit: membri tamen operatio sic completa, sicut non est ipsa propria capitis operatio, nec eam formaliter includit, ita non adæquat eam suæ perfectione, sed ex vnione cum ea recipit complementum, vt infra declarabitur; dicitur enim Christus passus crucifixus ac mortuus, & per hoc infinite meruisse & satisfecisse, quæ tamen mystici corporis eius membris neque simpliciter neque propriè tribuuntur. Alia est operatio Christo conueniens, quatenus mysticum est suppositum mystici corporis, & hæc est operatio membri, quatenus membrum est, quæ supposito tribuitur quasi principaliter operanti, vt patet ex verbis Apostoli supra notatis, *Vino ego, iam non ego, viuit verò in me Christus*. Et, *An experimentum queritis eius, qui in me loquitur Christus?* & Rom. 15. *Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficiuntur, &c.* Et quamuis suppositum hoc mysticum sit secundum se persona infinitæ dignitatis, operationes tñ illius, quatenus mysticum suppositum est, ex eo non habent valoris infinitatem. Cuius ratio est; quoniam istæ actiones verè non sunt ab illo secundum se elicite, sed à fidelibus vt eius membris per gratiam & auxilium ex eius influentia receptum; & ideo iuxta mensuram gratiæ & auxilij est etiam modus & quantitas valoris in operatione. Et quia per gratiam ex Christi capitis influxu receptam constituimur illius viua membra, quorum membrorum Christus non solum est caput, sed etiam suppositum, vt ante diximus; ideo hoc ipso, quod nos meremur & satisfacimus, vt membra Christo capiti vnita, & vt existentia in Christo tanquam in communi supposito, dicimur mereri & satisfacere de toto rigore iustitiæ; quia secundum hanc considerationem non tam nos meremur & satisfacimus in Christo, quam Christus vt caput & vt mysticum suppositum, mereatur & satisfaciatur in nobis: Constat autem satisfactionem nostram hoc modo sumptam esse ex proprijs & ex alijs minime debitis. Cum enim vna & eadem sit operatio, quæ à supposito & à membris producit, vt ab vno integro perfectoque principio, si prout est, à supposito, est ex proprijs ac indebitis, eodem etiam modo procedet à membris in eodem supposito quasi subsistentibus. Secundo

2. differentia

differunt suppositum corporis naturalis & sup-

positum corporis mystici; quoniam in corpore naturali suppositum differt realiter à capite, in corpore verò Ecclesiæ mystico eadem persona secundum rem suppositum est & caput. Ratio huius differentiae colligitur ex S. Th. in 3. d. 13. q. 2. a. 1. ad 6. vbi ait, caput in corpore naturali non solum dici caput, sed etiam membrum, siue commembrum, quia non solum influit alijs membris, sed etiam ab alijs recipit nutrimentum & alia obsequia: Christus autem quatenus homo nihil recipit ab alijs membris Ecclesiæ, sed solum à Deo; & ideo non potest dici membrum aut commembrum, secundum quod caput Ecclesiæ dicitur ipse secundum humanitatem, quamuis (inquit) dici possit membrum secundum humanitatem, quatenus ipse est caput Ecclesiæ secundum diuinitatem. In quo sensu dicit Apost. 1. Corinth. 12. *Vos estis corpus eius, & membra de membro*. Caput igitur in corpore naturali suppositum esse non potest, quia membrum est; Christus verò membrum Ecclesiæ non est, & ideo nedum caput sed etiam suppositum eius est. Tertia differentia est in modo loquendi, quia suppositum corporis naturalis verè & propriè dicitur operari per membra, dicitur videre per oculos, audire per aures, operari per manus &c. suppositum autem corporis mystici non ita propriè dicitur operari per membra; non enim satis propriè & congruè diceretur, Christum mereri per nos, satisfacere per nos, ieiunare per nos, orare per nos &c. quamuis in actionibus miraculorum; in quibus homo est veluti instrumentum, & in effectibus gratiæ gratis datæ, dicatur congruè Christus per Sanctos operari & miracula facere & populos ad fidem conuertere, vt patet ex verbis Apostoli supra notatis ex Epist. ad Rom. 15. Congruè verò dicitur Christus in nobis operari, in nobis mereri, satisfacere &c. vt supra notauimus cum Caietano.

Sed explicandum est diligentius, quomodo Christi merita, satisfactiones, & similia fidelibus, vt eius membris vita gratiæ & charitatis ex eo participata viuentibus tribuatur. In hoc enim præcipua videtur esse posita Controversiæ difficultas propter periculum hæresis Lutheranae, cui simillima quibusdam videtur affirmatiua sententia Caietani paulò ante relata & nunc vberius explicanda. Ad cuius euidentiam notanda est differentia meriti, propter quod paruulis baptizatis debeatur beatitudo, ab illo merito, propter quod idem præmium æternæ vitæ debetur adultis. Nam infantibus baptizatis applicantur Christi merita medio Baptismi Sacramento; propter quæ sola debetur illis æterna beatitudo. Adultis autem eadem Christi merita dupliciter applicantur, scilicet medio baptismate & alijs Sacramentis per Ecclesiæ ministros eis collatis, & per actus fidei, spei, charitatis, humilitatis, poenitentiae &c. quos existentes in gratia veluti fructus emittunt, quibus vt meritis Deus ab æterno præmium Beatæ Vitæ perpetuò duraturæ præparauit.

Adultis ergo duplici iure debetur beatitudo, scilicet iure meritorum Christi, quæ per proprias suas operationes, ac præcipue per voluntariam passionem, & mortem sibi cæterisque comparauit, & iure bonarum operationum seu meritorum, quæ adultus in Christo vt membrum Christi, & Christus in adulto vt eius caput operatur.

Ad quorum ampliorem intelligentiam considerandum est, Christi merita & satisfactio-

nes

Explicitur
vberius
prædictus
attributio-
nis, & de
nominatio-
nis modus,
& ostendi-
tur eius dif-
ferentia ab
hæresi Lu-
therana.

nes nobis per Sacramēta vel etiam per actus nostros dupliciter applicari: Vno modo per quādam virtutis eorum determinatam participationem in infantibus quidem baptizatis æqualem, in adultis autem iuxta modum cooperationis voluntatis eorum à Deo motæ ad actus supernaturales & meritorios: & hæc applicatio fit per iustitiam animabus nostris inhaerentem, quam parvulis medio Sacramento Baptismi Deus infundit, adultis autem donat, media voluntaria ac deuota Sacramentorū susceptione, & auget Sanctorum operum exercitatio. Et quia per hanc iustitiā Christi & meritorum ac satisfactionum eius participationem efficiuntur actus & formaliter eius viuā membra, quorum Christus non solum est caput, sed etiam hypostasis, vt ante diximus, ideo modum hunc applicationis alius necessario consequitur seu potius concomitatur, quo Christi merita secundum seipsa nobis, vt eiusdem corporis, capitis & suppositi membris applicantur, & quodammodo tribuuntur, vt etiam affirmat S. D. infra q. 48. art. 1. vbi sic loquitur. *Christo data est gratia, non solum sicut singulari persone, sed in quantum est caput Ecclesie, vt scilicet ab ipso redundaret ad membra; & ideo opera Christi hoc modo se habent tam ad se, quam ad sua membra, sicut se habent opera alterius hominis in gratia constituti ad ipsum. Manifestum est autem, quod quicumque in gratia constituitur propter iustitiam patitur, ex hoc ipso meretur sibi salutem secundum illud Matth. 5. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam; Vnde Christus per suam passionem non solum sibi, sed etiam omnibus membris suis meruit salutem. In a. 2. eiusdem q. in resp. ad 1. ait. Caput, & membra sunt, quasi vna persona mystica, & ideo satisfactio Christi ad omnes fideles pertinet, sicut ad sua membra. Et q. 49. a. 1. Quia enim (inquit) Christus est caput nostrum per passionem suam, quam ex charitate, & obedientia sustinuit, liberavit nos tamquam membra sua à peccatis, quasi per pretium sue passionis, sicut si homo per aliquod opus meritorium, quod manu exerceret, redimeret se à peccato, quod pedibus commisset. Et hoc est, quod ait Cal. in 2. suo dicto supranotato, quod explicat & tuetur egregie Med. in solutione postreme sue dubitationis, quam lege, si placet.*

Quantum autem doctrina hæc distet ab hæresi Luther. patet ex definitione sacri Concilij Trid. sess. 6. c. 7. & Can. 10. & 11. Nam c. 7. decernit, causam vnicam iustificationis formalem esse iustitiam Dei: *Non quia ipse iustus est, sed quia nos iustos facit, quia videlicet ab eo donati renouamur spiritu mentis nostre, & non modo reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus, iustitiam in nobis recipientes, vnusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis, prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem, & cooperationem. In Can. verò 10. sic definit. Si quis dixerit, homines sine Christi iustitia, per quam nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse, anathema sit. Et Can. 11. Si quis dixerit homines iustificari, vel sola imputatione iustitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & charitate, quæ in cordibus eorum diffundatur, atque illis inhaerent, anathema sit. Ex quibus apparet, Concilium eos condemnare, qui fideles sola Christi iustitia iustos esse pronunciant absque vlla iustitia eorum animis inhaerente, non autem eos, qui Christi fidelibus vt eius membris gratiam & charitatem suis animis inhaerentem ex eo tamquam capite derivatam participantibus affirmant Christi merita & satisfactiones modo superius explicato esse tribuenda; non enim per ea dicunt, si-*

Adeles iustos formaliter effici, quamuis vt ait hic S. Doct. *ad secundum* puri hominis satisfactio efficaciam habeat à satisfactione Christi, & vt imperfecta in ea sustentetur, tanquam in absolute perfecta; ita vt cuiuslibet hominis satisfactio, prout est membrum Christi, sit æqualis offensa simpliciter, vt ait Caietanus; quoniam vt sic est satisfactio mystica personæ ex capite Christo & ceteris fidelibus vt viuus eius membris constituta, cuius mysticum suppositum, cui totius huius corporis mystici tribuuntur actiones est Christus: Certum est autem actiones mystici suppositi siue corporis per caput exercitas membris aliquo modo tribui, vt patet de actionibus à Principe aut Duce vel Rectore factis; quæ Reipublicæ Ciuitati vel Communitati tribuuntur, sicut etiam membrorum actiones factæ, mouente capite mystico, non solum membrorum sed etiam capitis esse dicuntur; quod enim agunt milites mouente Duce, & ministri iubente Principe, dicitur Dux fecisse vel Princeps.

Sed obseruandum est diligenter membra mystici corporis seu corpus ipsum dupliciter posse considerari: *uno modo* quatenus membra seu corpus est capiti coniunctum, & ab eo vitam participat, non tamen vt caput ipsum includit, sed prout est ab eo distinctum secundum singulorum membrorum substantiam, officia & operationes:

C Alio modo possunt eadem membra siue corpus considerari non solum prout est capiti Christo coniunctum, sed quatenus simul cum eo vnum integrum ac perfectum Ecclesiæ corpus constituit, siue quatenus corpus caput etiam includit. Si membra siue corpus hoc posteriori modo sumatur, dici verè & absolute potest corpus hoc mysticum non solum satisfecisse per suum caput, siue ratione capitis ex toto rigore iustitiæ, sed superabundasse & satisfactionem eius esse infinitam ob infinitam capitis dignitatem. Quod probatur: quia satisfactio Christi condigna est & ex toto rigore iustitiæ, nec eius valor imminuitur ex eo, quod nostra satisfactio illi coniungatur; igitur nostra simul cum illa est de toto rigore iustitiæ. Et explicatur exemplis; nam

D etsi quilibet de concilio non habeat infallibilitatem in definiendis fidei veritatibus; quia tamē Sum. Pontifex, qui caput est Concilij illam habet, verè ac propriè dicimus Patres Concilij cum suo capite in definiendis fidei veritatibus errare non posse; & similiter licet exercitus vincat ob vnus militis vel Ducis prudentiam aut fortitudinem; dicitur tamen totus exercitus vincere; ergo simili ratione quamuis satisfactio puri hominis iusti finita per se sumpta non sit de toto rigore iustitiæ, si tamen accipiatur vt satisfactioni Christi coniuncta, vnum habebit cū ea valorem, ac proinde verè dicetur eam ratione satisfactionis Christi esse de rigore iustitiæ:

E sicut etiam, cum dicimus Thesaurum satisfactionis Christi & Sanctorum esse infinitum, non significamus satisfactionem Sanctorum, etiam vt fundatam in satisfactione Christi, velut ab ea procedentem esse infinitam, sed infinitatem conuenire aggregato ex vtraque satisfactione propter vnus partis infinitatem, scilicet satisfactionis Christi. Sed hoc loquendi modo non attribuitur Christi satisfactio membris eius formaliter & propriè, vt ab ipso sunt distincta, sed solum toti integro corpori membra simul & caput includenti siue supposito per caput. Si verò priori modo membra fumantur & corpus, dicendum est, satisfactiones membrorum Christi

fit ex

fit ex coniunctione cum Christo capite morale quoddam sui valoris accipere complementum; adeo ut sic acceptæ sint ex toto rigore iustitiæ, non tamen infinite ut supra diximus. Satisfactiones igitur & merita membrorum suæ corporis hoc modo sumpti dici possunt satisfactiones & merita Christi, non absolute sed ratione complementi, quod eis ex vniione membrorum cum capite, & satisfactionum membrorum cum satisfactione capitis quasi formaliter conuenit. Probatur autem sententia nostra sic explicata. Quia totum Ecclesiæ corpus, quatenus est vnitum suo mystico capiti & supposito, quod est Christus, quasi propriam & connaturalem habet gratiam & charitatem; ergo Deo satisfacit ex toto rigore iustitiæ pro peccatis, quatenus sunt offensa Dei; ergo etiam vnumquodque membrum ut vnitum capiti satisfacit pro peccatis suis, quatenus sunt offensa Dei, de toto rigore iustitiæ. Antecedens probatur; quia licet valor satisfactionum mystici corporis, seu membrorum ex capitis dignitate & eius participatione dependeat; hoc ipso tamen quod fideles satisfaciunt membra sunt vnius corporis, cuius Christus caput est, quasi connaturalem ac propriam habent vitam gratiæ & volorem operum, quibus Deo satisfaciunt, sicut membris humani corporis vita, virtus & operis modus, seu perfectio est naturalis & suo modo propria, licet à capite sit dependens; igitur cum satisfacit homo ut membrum Christi, dici potest ex proprijs quodammodo satisfacere; propria namque membri reputantur ea, quæ illi, ut membrum est, formaliter debita sunt, & quibus, dum membrum est carere, non potest. Fidelis enim sublata gratia & charitate, iam non est membrum corporis Christi viuum sed mortuum; igitur satisfactiones membri viuientis separari non possunt à valore, quem habent ex vniione cum capite per gratiam & charitatem. Prima verò consequentia probatur. Quia licet membrorum Ecclesiæ satisfactiones per se sumptæ sint insufficientes, addita tamē eis Christi satisfactione, debiti valoris accipiunt complementum quo ad hoc, ut dici possint & sint de toto rigore iustitiæ. Additur autem membrorum satisfactionibus complementum ex satisfactione Christi hoc ipso, quod Deo satisfaciunt, ut Christi mystici capitis & suppositi corporis ecclesiæ membra per gratiam, charitatem & auxilium ex eo deriuatum: adeo ut sicut fideles, ut viua membra per gratiam & charitatem Christo capiti & corporis Ecclesiæ mystico supposito connectuntur, ita satisfactiones singulorum membrorum Christi satisfactioni copulentur & quemadmodum gratia, quæ est animæ vita spiritualis hoc ipso, quod hominem, cui per Christum infunditur, efficit membrum Christi Deo gratissimi, constituit hominem illum, cui donatur, Deo gratiorem quam si fuisset eidem sine Christo collata, ac proinde nec hominem illum constitueret membrum Christi, nec tamen est formaliter infinita, sed intra limites suos se continens moralem quandam accipit dignitatem, & vim constituendi specialiter hominem Deo gratum, scilicet ut membrum Christi; ita membrorum satisfactiones ex hoc, quod Christi satisfactioni coniunguntur, morale quoddam valoris accipiunt complementum: adeo ut pro culpa propria, quatenus est offensa Dei, quilibet homo ut Christi membrum vno contritionis actu Deo satisfaciat, non solum ad æqualitatem, sed etiam ex toto rigore iustitiæ. Dixi autem pro culpa propria, quia nullus homo etiam ut membrum

Naz. in D. Thom. 3. Partem.

A Christi secundum legem Dei ordinariā pro culpa alterius hominis satisfacit. Dixi, quatenus est offensa Dei; quia pro culpa propria, quatenus est malum hominis gratiæ nitorem auferens & maculæ deformitatem inducens non satisfacit homo Deo per actum contritionis aut dilectionis, &c. sed tantum, quatenus est offensa Dei. ut supra *Controuersia quinta* satis ostendimus. De poena verò alia ratio est; nam poena æterna peccato mortali debita in ipsa peccati remissione condonatur: pro poena verò temporali satisfacit homo per singulos actus charitatis & poenitentiæ quo ad aliquam ipsius poenæ partem; ita ut quilibet satisfactio pro illa, cui adæquatur, poenæ parte Christi satisfactioni coniuncta modo iam dicto, sit de toto rigore iustitiæ. *Secunda verò Conseq. principalis entimematis prob.* Quia sicut se habet totum corpus Ecclesiæ mysticum constans ex omnibus suis membris cum capite Christo, seu quatenus sunt capiti Christo coniuncta, ad actus omnes satisfactionis pro offensis in Deum commissis, ita se habet vnumquodque eiusdem corporis membrum, ut Christo capiti coniunctum ad satisfactiones suas particulares pro suis offensis in Deum commissis: ergo si totum simul Ecclesiæ corpus, ut capiti Christo coniunctum pro culpis omnibus satisfacit ex toto rigore iustitiæ, singula etiam eiusdem corporis membra pro singulis suis in Deum offensis Deo satisfacit ex toto rigore iustitiæ. Et Confirmatur ac explicatur vis eiusdem consequentiæ; quia non ita dicitur totum Ecclesiæ corpus pro culpis omnibus Deo satisfacere, quasi quodlibet membrum pro suis & alienis offensis satisfaciat; hoc enim falsum est, ut sæpè diximus, sed ita ut quodlibet pro suis tantum satisfaciat; sumptis verò simul omnibus membrorum satisfactionibus, prout vniuersali Christi satisfactioni sunt coniunctæ, perfecti valoris ex ea complementum accipiant, ut dici verè possint ac sint satisfactiones pro peccatis omnibus ex toto rigore iustitiæ.

P R I M A C O N C L V S I O. *Opus puri hominis ex cōclatione s gratia per Christum accepta procedens maiorem deductæ, & habet ceteris paribus efficaciam ad merendum, & va- probata. lorem ad satisfaciendum, quam si ex gratia à Deo im- mediatè recepta procederet. Hæc est contra Val- quezium, & patet ex dictis.*

S E C V N D A C O N C L. *Si mystici corporis Eccle- sia membra considerentur, quatenus simul cum Chri- sto capite vnum integrum & perfectum Ecclesiæ cor- pus constituunt, dici verè & absolute potest corpus hoc mysticum per suum caput satiscesse de toto rigore iustitiæ & super abundasse, non ob eam tantum causam, quod Christus qui caput est mystici corporis, sufficien- ter, & de toto rigore iustitiæ pro membris satisfacere- rit, sed ea etiam ratione, quod membrorum satisfactio- nes Christi capitis satisfactioni coniunctæ, & ut vna completa satisfactio cum ea considerata perfectio- nem accipiunt; ita ut considerata satisfactio ex parte Christi cum extensione secundum suam virtutis participationem ad omnes & singulas membrorum satisfactiones à Christi satisfactione dependentes, dicatur Christus tam secundum se, quam in membris suis satisfacere, mereri, ieiunare &c. consideratis verò membrorum satisfactionibus, ut satisfactioni Christi coniunctis, dicantur membra sufficienter & ex toto rigore iustitiæ satisfacere pro peccatis, quatenus sunt offensa Dei; sic enim quasi consequenter satisfactio Christi membris tribuitur, & ex parte membrorum se tenet, & cum eorum satisfactionibus computatur. Ab hac conclusione sic explicata nescio aliquem ex Theologis dissentire.*

TERTIA CONCL. Si considerentur mystici corporis Ecclesie membra siue corpus Ecclesie, vt capiti coniunctum, & vt ab eo vitam gratia participans, non tamen vt caput ipsum includens, sed tanquam ab eo distinctum, dici potest, Christi satisfactiones & merita esse satisfactiones & merita membrorum seu corporis, non absolute sed ratione perfectionis & complementi, quod habent ex vnione cum perfectissimis Christi meritis & satisfactione.

VLTIMA CONCLUSIO. Cuiuslibet puri hominis satisfactio Christi satisfactioni coniuncta modo, quo diximus in precedente conclusione, verè dici potest, & est ex toto rigore iustitie. Hæc est contra Suarez & Vasq. & patet ex dictis.

Argumenta. **CONTRA primam conclus. argum.** Vasq. in 1. 2. disp. 114. c. 7. Aut nostrorum operum dignitas crescit ex eo, quod gratia nobis collata per Christum est maioris dignitatis, quam si à solo Deo sine Christo nobis donaretur, aut quia opera nostra reputantur esse opera Christi, quod sumus membra illius, & veluti palmites ipsi tanquam viti per gratiam coniuncti, & ab eo influxum iugiter recipientes fructificemus: At neutrum horum potest esse causa, vt opera nostra verè crescant in dignitate & valore coram Deo; ergo. Probatur minor quo ad priorem partem: Quia tam habitualis gratia quam auxilium gratiæ mouentis, quod datur per Christum, eiusdem naturæ omnino est, ac si daretur à Deo sine Christo: & quisquis oppositum asserit, nullo potest inniti solido fundamento. Altera verò pars minoris probatur: Primo: Quoniam opera dicuntur valorem, & dignitatem accipere à persona, à qua proximè procedunt, non autè à persona, à qua prouenit gratia & auxilium, quod ab ipsa confertur: At opera nostra non alia ratione tribuuntur Christo tanquam capiti mystico, nisi quia ab eo accipimus gratiam, iustitiam & auxilia omnia, nequaquam autem tanquam elicenti illa; ergo non accipiunt dignitatem neque incrementum dignitatis à Christo, sed solum à persona elicente secundum dignitatem iustitiæ & sanctitatis. Secundo probatur eadem pars: Quia alioquin sequeretur, opera nostra esse infiniti valoris, eo quod dum procedunt à gratia Christi, ipsi Christo tanquam capiti tribuuntur, ac proinde mereri nobis multò magis gloriam atque adeò infinità, si infinita esse posset. Tertiò probatur: Quia sequeretur nos mereri alteri de condigno iustificationem. Probatur sequela; quia Christus condignè meruit hominibus remissionem peccatorum & iustificationem; quinimò diceremur mereri de rigore iustitiæ, hoc est secundum perfectam æqualitatem & abundè satis hæc omnia, sicut ipse Christus operibus ab ipso elicitis meruit. Resp. ex prima causa simpliciter, ex secunda verò, vt explicatur in secunda nostra conclusione, crescere nostrorum operum dignitatem seu valorem coram Deo. Ad argumentum contra priorem partem negatur consequentia; quamuis enim gratia & auxilium à Deo per Christum nobis influxum, sint eiusdem naturæ; modum tamen quendam dignitatis & augmentum suæ perfectionis acquirunt ex hoc ipso, quod à Christo capite deriuantur in membra, quatenus ei coniunguntur, vt per se primò gratiam habenti, merenti & satisfaciendi; habere namque gratiam & charitatem vt membrum Christi, nonnullum dignitatis augmentum siue modum adiungit supra gratiam simpliciter à Deo receptam; hoc enim quod est esse membrum Christi, modus quidam est seu dignitas addita gratiæ

A nobilissima, quæ præter communem effectum gratiæ, qui est reddere gratum Deo, habet etiam vt speciali modo Deo gratum reddat, nimirum vt Christi membrum: Certum est autem cæteris paribus eum esse Deo gratiorem, qui gratiam habet vt Christi membrum, quam esset ille qui gratiam haberet à Deo non vt Christi membrum; quoniam esse membrum Christi Deo gratissimi ratio est particularis gratificandi, ac proinde qui sic habet gratiam, vim etiam habet ampliorem ad merendum & satisfaciendum. Ad probationes verò secundæ partis minoris dico, eas non procedere contra nos qui non asserimus opera nostra valorem accipere ex dignitate personæ Christi; quia scilicet reputentur esse opera Christi, sed dicimus opera nostra operibus Christi coniuncta ex eis accipere complementum & efficaciam ad merendum & satisfaciendum maiorem, quam eis per se sumptis & à Christi meritis & satisfactione separatim conueniret, sicut etiam de gratia diximus per Christum accepta.

CONTRA secundam concl. produci potest argumentum Vasq. quod obijcit Cai. & Hosio asserentibus, dici posse: mereor ego, iam non ego, meretur verò in me Christus, &c. Quia durior videtur modus ille loquendi. Nam licet Christus operetur in nobis merita nostra, non sola nostra virtute, sed sua præcipue; tamen cum ipse etiam habeat meritum, & suis operibus proprijs mereri dicatur, cum dicimus: meretur verò in me Christus, videtur nullum aliud meritum nobis concedere, quam meritum elicium à Christo, quasi per imputationem nobis applicetur, quod valde absurdum est. Cum verò dicimus, Christum in nobis loqui eo quod moueat linguam nostram, nihil absurdi ex hoc modo loquendi sequi videtur; nam & Christus & Deus ipse in scriptura dicitur loqui per nos, tanquam per interpretes, & ita loqui in nobis non denotat nos non habere loquelam, sed solum significat, nos ad eam per Christum & per Deum excitari. Respondetur propositionem illam & similes acceptas in sensu nostræ secundæ conclusionis illis planissimo nullam præ se ferre duritiem, sed suauitatem catholicæ doctrinæ valde consonam; nam considerata satisfactio ex parte membri satisfaciendi, dici potest: mereor ego; sed, quia satisfactio, vt ex hoc membro etiam gratia informato procedit, imperfecta est & complementum accipit ex satisfactione Christi perfectissima, quæ ab ipso elicita seu facta vt capite suæ virtutis extensione procedit in membra, quæ ad opera meritoria mouet & eis valorem confert, ideo congruè subditur, iam non ego, meretur verò in me Christus; vt scilicet totum præcipue capiti meritum tribuatur, quod operi conuenit huius membri, non ex se sed ex motione capitis & meritorum eius valore deriuatum. Vel dicas, satisfactione membri cõpleri ex hoc, quod operatio membri est in Christo existens, tanquam in supposito.

CONTRA ultimam concl. argumentatur Suarez. Quia nos vt Christi membra non possumus Deo satisfacere neque pro culpa mortali, neque pro culpa veniali; ergo. Antecedens quo ad primam partem probatur. Quia homo non satisfacit pro culpa mortali vt viuum Christi membrum; ergo non potest vltimo modo satisfacere de condigno. Quo ad alteram verò partem probatur. Quia satisfactio

Etio pro veniali procedens ab homine iusto ex se non est de rigore iustitiae; ergo neque per relationem ad Christum, & imputationem extrinsecam potest dici de rigore iustitiae; neque habere maiorem condignitatem, quam habeat ut est à proximo operante: *Confir.* Si per illam mysticam conjunctionem propria perfectio satisfactionis Christi, quae est rigor iustitiae, membro Christi etiam viuo tribui potest, pari ratione posset dici, membrum Christi infinite satisfacere, & vna gutta sanguinis Martyris ut membri Christi posset dici infiniti valoris, sicut vna gutta sanguinis Christi, quod tamen concedere absurdissimum est. Sequela probatur; quia non est minus proprium Dei hominis de rigore iustitiae satisfacere, quam infinite; ergo. *Resp.* falsum esse antecedens quod ad utramque partem. Ad probationem *prima partis* negatur antecedens; ut enim in *quinta Controv.* diximus, homo per gratiam à Deo receptam satisfacit pro culpa mortali, quatenus est offensa Dei. Ad *proba. secunda partis* dico, nos non asserere satisfactionem puri hominis per extrinsecam imputationem esse derigore iustitiae, sed ob eam causam, quia nimirum purus homo satisfacit, ut membrum Christi, cui scilicet puro homini, ut est membrum Christi formaliter, gratia est quasi naturalis & propria, ut antè diximus. Ad probationem ergo, omissa illa particula, per imputationem extrinsecam, negatur antecedens. *Ad confir.* negatur illatio. Ad eius probationem negatur assumptum, si sermo sit de Christo ut est caput contra membra illi per gratiam vnita distinctum; quia licet satisfacere de toto rigore iustitiae per se primò conueniat Christo, conuenit tamen etiam eius membris, ut eius formaliter membra sunt per se secundo, & idè non est illi proprium quarto modo. Si verò sermo sit de Christo, prout dicit mysticum suppositum mystici corporis, admisso antecedente, negatur consequentia; quia mysticum illud suppositum ratione capitis, idest satisfactione à capite elicita satisfacit infinite, satisfactionibus verò membrorum, id est à membris elicitis finite satisfacit, & tamen tam suppositum ipsum, quam eius membra ut illi coniuncta satisfaciunt de toto rigore iustitiae.

OCTAVA CONTROVERSIA.

An purus homo per exclusionem etiam auxilij diuinae gratiae de potentia Dei absolutae potuerit per opera ordinis naturalis satisfacere ex imperfecta iustitia pro culpa totius humani generis?

DIFFICULTATEM hanc proponit Aluarrez in vltima sua diss. ad hunc articulum, & E breuiter eam ac eruditè definit, opinionem sequens negantem, ut magis probabilem. Eam itaque disputationem vide, si lubet; nihil enim ei nobis addendum occurrit.

ARTICVLVS III.

Utrum si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod si homo non peccasset, nihilominus Deus incarnatus fuisset. Manente enim causa, manet ef-

Afectus. Sed, sicut August. dicit 13. de Trinit. alia multa sunt cogitanda in Christi Incarnatione praeter absolutionem à peccato, de quibus dictum est. Ergo etiam si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

Praeterea, Ad omnipotentiam diuinae virtutis pertinet, ut opera sua perficiat, & se manifestet per aliquem infinitum effectum. Sed nulla pura creatura potest dici infinitus effectus, cum sit finita per suam essentiam, In solo autem opere Incarnationis videtur praecipue manifestari infinitus effectus diuinae potentiae (per quam in infinitum distantia coniungitur, in quantum factum est, quod homo esset Deus) in quo etiam opere maxime videtur perfici vniuersum, per hoc quod vltima creatura, scilicet homo primo principio coniungitur, scilicet Deo. Ergo etiam si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

Praeterea, Humana natura per peccatum non est facta capax gratiae. Sed post peccatum capax est gratia vniuersalis quae est maxima gratia. Ergo si homo non peccasset, humana natura huius gratiae capax fuisset. Neque Deus subtraxisset humane naturae bonum, cuius capax erat. Ergo si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

Praeterea, Praedestinatio Dei est aeterna. Sed dicitur Roman. 1. de Christo, Qui praedestinatus est Filius Dei in virtute. Ergo etiam ante peccatum necessarium erat filium Dei incarnari ad hoc, quod Dei praedestinatio impleretur.

Praeterea, Incarnationis mysterium est primo homini reuelatum: ut patet per hoc, quod dixit, Hoc nunc os ex osibus meis, &c. quod Apostolus dicit esse magnum sacramentum in Christo, & in Ecclesia: ut patet Ephes. 5. Sed homo non potuit esse praescius sui casus, eadem ratione quae nec Angelus: ut August. probat super Gen. ad litteram. Ergo etiam si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. de verbis Lib. 11. ca. Dominis, exponens illud, quod habetur Luc. 19. Venit 18. 10. 3. filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat. Ergo si homo non peccasset, Filius hominis non venisset. Et 1. ad Timoth. primo, super illud verbum, Christus venit in hunc mundum, ut peccatores saluos faceret, dicit glossa, Nulla causa veniendi fuit Christo domino, nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est medicina causa.

Respondeo dicendum, quod aliqui circa hoc diuer- Aug ser. 9. simode opinantur. Quidam enim dicunt, quod etiam de ver. ap. amsi homo non peccasset, Dei filius incarnatus fuisset. tom. 10.

Alij verò contrarium asserunt. Quorum assertioni magis assentiendum videtur. Ea enim quae ex sola Dei voluntate proueniunt supra omne debitum creaturae, nobis innotescere non possunt, nisi quatenus in sacra Scriptura traduntur, per quam diuina voluntas nobis innotescit. Vnde cum in sacra Scriptura vbique Incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignetur, conuenientius dicitur Incarnationis opus ordinatum esse à Deo in remedium contra peccatum, ita quod peccato non existente Incarnatio non fuisset: quamuis potentia Dei ad hoc non limiteretur, potuisset enim etiam peccato non existente Deus incarnari.

Ad primum ergo dicendum, quod omnes alia causa, quae sunt assignata, pertinent ad remedium peccati. Si enim homo non peccasset, persu-

ri q. 19. art. 4. ad 3. 2. Tim. 1. co. 1. si c. 17. 10. 5. Ar. praec.

Ser. 36. de ver. A. post ser. 8. 10. 10.

Aug ser. 9. de ver. ap. tom. 10.

Ar. 1. & praec.